

บทที่ 1

ความเข้าใจเกี่ยวกับวัยรุ่น

เค้าโครงเรื่อง

1. ความหมายของ “วัยรุ่น”
2. ระยะเวลาของวัยรุ่น
3. ลักษณะและการพัฒนาการของวัยรุ่น
4. ความต้องการและความสนใจของวัยรุ่น

สาระสำคัญ

1. วัยรุ่น หมายถึง วัยที่ย่างเข้าสู่วัยหนุ่มสาว เป็นบุคคลที่มีสภาวะทางร่างกายเริ่มเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่ร่างกายมีความเจริญเติบโตเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด
2. วัยรุ่นแบ่งออกได้เป็น 4 ระยะ คือ วัยเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น วัยรุ่นระยะแรก วัยรุ่นระยะกลาง และวัยรุ่นระยะปลาย
3. วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ และด้านสังคม การพัฒนาการของวัยรุ่นจะมีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนกับการพัฒนาการทางด้านต่างๆ ของวัยอื่น ๆ
4. วัยรุ่นมีความต้องการและความสนใจตามธรรมชาติ 7 ประการ คือ 1) ต้องการความเป็นอิสระและความเป็นตัวของตัวเอง 2) ต้องการการยอมรับจากสังคม 3) ต้องการที่จะช่วยเหลือตนเองสามารถเลี้ยงชีพด้วยตนเองได้ 4) ต้องการมีการศึกษามีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ 5) ต้องการความรักและความอบอุ่นจากผู้ใหญ่ 6) ต้องการความสำเร็จ และ 7) ต้องการความสนใจจากเพศตรงข้าม และสนใจเรื่อง “เพศศึกษา”

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของ “วัยรุ่น” ได้
2. ระบุระยะของวัยต่างๆ ของวัยรุ่นได้
3. บอกลักษณะและการพัฒนาการในด้านต่างๆ ของวัยรุ่นได้
4. อธิบายลักษณะความต้องการและความสนใจตามธรรมชาติของวัยรุ่นได้

การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัยรุ่นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่น และการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและความสนใจตามธรรมชาติของวัยรุ่น ช่วยให้บรรณารักษ์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่น สามารถจัดหาหนังสือและให้บริการการอ่านแก่วัยรุ่นตรงตามความต้องการ และความสนใจของวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1. ความหมายของ “วัยรุ่น”

คำว่า “วัยรุ่น” ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Adolescence” มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “adolescere” หมายถึง “การก้าวไปสู่วุฒิภาวะ”(1) และมีความหมายคล้ายคลึงกับคำว่า “เยาวชน (youth)” หมายถึงคนรุ่นหนุ่มรุ่นสาว และคำว่า “young adult” หมายถึงบุคคลที่สภาวะทางร่างกายเริ่มเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่ร่างกายมีความเจริญเติบโตเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้คำจำกัดความของคำ “วัยรุ่น” ว่า หมายถึง “วัยที่ย่างเข้าสู่วัยหนุ่มสาว” ส่วนคำ “เยาวชน” หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปี บริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ และมีใช้เป็นผู้บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส บางคนกล่าวว่า “วัยรุ่น” เป็นวัยแตกเนื้อหนุ่มสาว” ซึ่งนักจิตวิทยาอธิบายว่า การแตกเนื้อหนุ่มสาวนี้เป็นสภาวะที่ร่างกายมีความเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการทำงานของต่อมเพศ ร่างกายเริ่มมีภาวะสุกทางเพศ (Puberty) กล่าวคือเด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือน เพิ่มขนาดทรวงอก ส่วนเด็กชายมีเสียงแตก มีขนรักแร้ มีการหลั่งน้ำกาม และร่างกายเติบโตเร็ว มีภาวะพร้อมที่จะสืบพันธุ์ได้ อีกทั้งเป็นวัยที่ต้องการสร้างสุขนิสัย เริ่มปรับตัวและเริ่มต่อสู้เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง ต้องการความอิสระ แต่ก็ยังต้องพึ่งผู้อื่นอยู่ มีความสนใจและการเรียนรู้ในด้านการศึกษา อาชีพ เพศ และสภาวะแวดล้อม คือ เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

ในทางจิตวิทยาพิจารณาว่า วัยรุ่นนี้เริ่มเมื่อร่างกายและจิตใจเริ่มมีความเปลี่ยนแปลง และสิ้นสุดเมื่อร่างกายได้พัฒนาอย่างสมบูรณ์ทั้งในทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เมื่อพ้นวัยรุ่นแล้ว ผู้นั้นสามารถมีความรับผิดชอบในการดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ นักวิชาการบางท่านกล่าวว่า “วัยรุ่น” หรือ “วัยเยาวชน” เป็นวัยวิกฤติ เป็นวัยที่สับสนวุ่นวาย และเป็นวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต จะเป็นเด็กก็ไม่ใช่ เป็นผู้ใหญก็ไม่เชิง เป็นวัยที่จะต้องปรับพฤติกรรมของตนต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม เริ่มมีความคึกคะนอง อยากรู้ อยากเห็น และอาจกระทำการที่ขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาดสติ เพราะมีการพัฒนาทางจิตใจที่ยังไม่สมบูรณ์นั้น

(1) Webster's Third New International Dictionary of the English Language, Unabridged, (Springfield, Mass : Meria-Webster, 1981), p. 28.

เอง ด้วยเหตุนี้ พฤติกรรมของวัยรุ่นบางประเภทอาจก่อให้เกิดปัญหาทั้งกับตัววัยรุ่นเองและผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง

ในทางกฎหมายพิจารณาว่า ผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วคือผู้ที่มีความรับผิดชอบในการกระทำใดๆ ด้วยตนเอง หรือเป็นผู้ที่มีภาวะสุกเต็มที่ จึงได้กำหนดอายุเด็กและเยาวชนไว้ เมื่อวัยรุ่นหรือวัยเยาวชนกระทำความผิด จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษแยกจากผู้ใหญ่ เพื่อการแก้ไขมากกว่าการมุ่งการลงโทษ เพราะถือว่าวัยนี้ยังเป็นวัยที่ยังมีการพัฒนาจิตใจ จำเป็นต้องมีการอบรมสั่งสอนเพื่อเตรียมตัวที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป อีกทั้งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความปรารถนาดีของสังคมในการที่จะให้อภัยต่อความผิดพลาดของเด็ก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเห็นว่าเด็กยังอ่อนต่อวัยและประสบการณ์ ซึ่งมักจะกระทำการใดๆ ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และไม่สามารถเล็งเห็นผลของการกระทำอย่างแท้จริง

กิจกรรมการเรียนรู้ 1

1. อธิบายความหมายของวัยรุ่นในลักษณะโดยทั่วไป
2. ความหมายของวัยรุ่นในแง่ของจิตวิทยาและในแง่ของกฎหมายมีความแตกต่างกันอย่างไร

2. ระยะของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ จึงเป็นการยากที่จะกำหนดอย่างแน่นอนว่าวัยรุ่นควรเริ่มเมื่ออายุเท่าใด เพราะสภาวะของร่างกายของแต่ละบุคคล และแต่ละหมู่มีระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงของต่อมทางเพศที่ต่างกันซึ่งจะเกิดขึ้นในช่วงอายุระหว่าง 13-19 ปี เด็กหญิงมักจะมีระยะนี้ก่อนเด็กชาย 1-2 ปี บางคนจึงเรียกวัยรุ่นว่า “วัยทีนเอจ” (Teenage)

โดยทั่วไป ช่วงระยะวัยรุ่น อาจแบ่งออกได้เป็น 4 ระยะ คือ

1. วัยเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น (Preadolescence or Puberty)

เป็นวัยเตรียมเข้าสู่วัยรุ่น เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 11-13 ปี เด็กชายจะมีอายุระหว่าง 13-15 ปี

2. วัยรุ่นระยะแรก (Early Adolescence)

วัยรุ่นระยะนี้มีลักษณะพฤติกรรมและความต้องการค่อนข้างไปทางเด็ก เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 13-15 ปี เด็กชายจะมีอายุระหว่าง 15-17 ปี

3. วัยรุ่นระยะกลาง (Middle Adolescence)

วัยรุ่นระยะนี้มีลักษณะพฤติกรรมและความต้องการกำลังอยู่ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 15-18 ปี เด็กชายจะมีอายุระหว่าง 17-19 ปี

4. วัยรุ่นระยะปลาย (Late Adolescence)

วัยรุ่นระยะนี้มีลักษณะพฤติกรรมและความต้องการค่อนข้างไปทางผู้ใหญ่ เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 18-20 ปี เด็กชายจะมีอายุระหว่าง 19-21 ปี

การกำหนดช่วงอายุตามที่กล่าวมานี้มิได้ถือเป็นหลักตายตัวแน่นอนเสมอไป เช่น แพทย์กำหนดความเจริญเติบโตทางร่างกาย ความเปลี่ยนแปลงในทางสรีรวิทยาและอายุเป็นเกณฑ์ กฎหมายไทยกำหนดว่าคนอายุ 21 ปีบรรลุนิติภาวะเป็นผู้ใหญ่แล้ว กฎหมายสหรัฐอเมริกากำหนดให้เด็กอเมริกันอายุ 12 ปีเป็นเด็กวัยรุ่น เมื่ออายุ 21 ปีจึงบรรลุนิติภาวะ เช่นเดียวกับกฎหมายไทย กฎหมายอังกฤษกำหนดให้เด็กหญิงอายุ 12 ปีเป็นวัยรุ่นสาว เด็กชายอังกฤษอายุ 14 ปีเป็นวัยรุ่นหนุ่ม ตามกฎหมายไทยกำหนดให้ใช้คำนำหน้าชื่อเด็กชาย หญิง อายุต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ว่า “เด็กชาย, เด็กหญิง” เมื่ออายุย่างเข้าปีที่ 15 ก็ให้ใช้คำนำหน้าชื่อว่า “นาย, นางสาว” ซึ่งแสดงว่ากฎหมายไทยกำหนดว่าเด็กชายหญิงเมื่ออายุย่างเข้าปีที่ 15 เป็นวัยรุ่นหนุ่ม วัยรุ่นสาว ในรายงาน “การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน” ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2527 กำหนดว่าเยาวชนคือผู้มีอายุ 15-24 ปี และสหประชาชาติกำหนดช่วงอายุของเยาวชนคือ 15-25 ปี

สำหรับนักปราชญ์ถือความเปลี่ยนแปลงทางใจเป็นเครื่องวัด แต่ส่วนใหญ่จะกำหนดรุ่นโดยใช้ช่วงอายุเป็นเกณฑ์ ดร. ประมวล ดิคคินสัน นักจิตวิทยาไทยผู้หนึ่ง แบ่งช่วงเวลาความเป็นวัยรุ่นของคนเราเป็น 2 ระยะ คือ วัยรุ่นระยะแรกอยู่ในช่วงอายุ 12-14 ปี และวัยรุ่นระยะหลังเริ่มตั้งแต่อายุ 14 ปีขึ้นไป สู่ความเจริญเต็มที่เมื่ออายุประมาณ 22-25 ปี วัยรุ่นจะสิ้นสุดลงก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นบรรลุนิติภาวะ มีความสามารถพอที่จะดำรงชีวิตอย่างอิสระ ไม่ต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองของพ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถรับผิดชอบการดำรงชีพของตนเอง และมีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของมาตรการทางสังคม หรือมีฉะนั้นก็บรรลุนิติภาวะเป็นอย่างน้อย

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

1. บอกลักษณะการแบ่งช่วงระยะวัยของวัยรุ่น
2. ตามกฎหมายไทย กฎหมายอเมริกัน และกฎหมายอังกฤษ ได้กำหนดอายุของวัยรุ่นเหมือนกันหรือไม่

3. ลักษณะและการพัฒนาการของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อจากวัยเด็กมาสู่วัยผู้ใหญ่ วัยรุ่นมีความสับสนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวัย บางครั้งเขาก็คิดว่าเขาเป็นเด็ก มีพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ให้ความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ไม่ปล่อยให้เขาทำอะไรได้อย่างอิสระ บางครั้งเขาก็คิดว่าเขาเป็นผู้ใหญ่แล้ว เพราะมีร่างกายเติบโตเหมือนผู้ใหญ่ทุกอย่าง ได้รับการบอกให้วางตัวแบบผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงมักจะมีปัญหาในเรื่องการปรับตัว มีความสับสนระหว่างการแสดงบทบาทของเด็กกับบทบาทของผู้ใหญ่ เด็กในวัยนี้มักจะถูกมองว่าเป็นวัยที่สับสนวุ่นวาย และมักมีข้อขัดแย้งกับผู้ใหญ่มาทุกยุคทุกสมัย การขัดแย้งระหว่างวัยนับเป็นเรื่องธรรมดา เพราะชีวิตจิตใจ ประสบการณ์ และทัศนคติของคนแต่ละวัยย่อมไม่เหมือนกัน

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความสนใจ และอารมณ์ที่มีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนวัยอื่นๆ กล่าวคือ(2) :

พัฒนาการทางร่างกาย

โดยสภาพทางร่างกาย เป็นระยะที่การพัฒนาทางกายเป็นไปอย่างรวดเร็ว สัดส่วนต่างๆ ของร่างกายเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีน้ำหนักและส่วนสูงที่เพิ่มขึ้น มีความเจริญเติบโตทางด้านลักษณะเพศ ความเป็นเพศชายและเพศหญิง

พัฒนาการทางจิตใจ

โดยสภาพทางจิตใจ มีการพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ รักสวยรักงาม มีอารมณ์ร้อนแรง มีความคึกคะนอง ใจเร็วด่วนได้ เมื่อจะทำอะไรมักจะต้องได้ดังใจ การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจของวัยรุ่นมีลักษณะดังนี้

1. วัยรุ่นในระยะแรกมักจะคบหาสมาคมและเล่นกับเพื่อนเพศเดียวกัน
2. เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นระยะกลางจะมีความรู้สึกสนใจเพศตรงกันข้าม
3. มีอารมณ์ใหม่ๆ อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่ายและรุนแรง
4. เริ่มรู้จักรับผิดชอบ ต้องการความเป็นอิสระ อยากทำมาหาเลี้ยงชีวิตตนเอง
5. มีความเชื่อมั่นในด้านต่างๆ เป็นไปอย่างรุนแรง มีจินตนาการมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจนี้จะมากขึ้นเรื่อยๆ โดยขึ้นอยู่กับสภาพทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็กอยู่ ประสบการณ์ในวัยเด็กของวัยรุ่น ทัศนคติของพ่อแม่ ครู อาจารย์ต่อวัยรุ่น และความดูแลเอาใจใส่ที่ผู้ใหญ่ได้ให้แก่เด็กในวัยนี้ด้วย

(2) Elizabeth B. Hevelock, *Adolescent Development*, (New York : McGraw-Hill, 1969), p.2-3.

ปัจจุบันสังคมเจริญขึ้น ความซับซ้อนต่างๆ ของสภาพสังคมก็มีมากขึ้น ความจำเป็นด้านต่างๆ ของภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมบีบบังคับให้แต่ละคนมีความรับผิดชอบมากขึ้น ความก้าวหน้าทางวิทยาการเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคม ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม และพฤติกรรมของคนเราทั้งสิ้น

พัฒนาการทางอารมณ์

อารมณ์เป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของชีวิตมนุษย์ในทางจิตใจและสติปัญญา ซึ่งสามารถแสดงออกหรือตอบสนองได้ เช่น หัวเราะ โกรธ ตีใจ ฯลฯ อารมณ์ของคนเราเปลี่ยนแปลงไปตามอายุ หลายคนจึงมักเห็นว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการกระทำต่างๆ โดยใช้อารมณ์มากกว่าสติปัญญา บางครั้งมีการกระทำที่รุนแรง ดังปรากฏในข่าวหนังสือพิมพ์ว่า วัยรุ่นยกพวกตีกัน ปล้นทรัพย์ ดัดสิ่งเสพติดให้โทษ เป็นต้น วัยรุ่นจึงเป็นวัยที่จำเป็นต้องมีการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนมีเหตุผล มีระเบียบวินัย รู้จักเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กล้าเผชิญความจริง ไม่หลีกเลี่ยงปัญหาที่ได้ก่อไว้ เพื่อเป็นการพัฒนาความคิด เตรียมตัวให้วัยรุ่นเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้าต่อไป

พัฒนาการทางสังคม

วัยรุ่นในระยะแรกมักคบหาสมาคมและเล่นกับเพื่อนเพศเดียวกัน เมื่อพัฒนาเข้าสู่วัยรุ่นระยะกลางเป็นต้นไปจะเริ่มสนใจในเพศตรงข้าม ต้องการการยอมรับจากสังคม จากผู้ใหญ่ และจากกลุ่มรุ่นราวคราวเดียวกัน ความต้องการการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ บ่อยครั้งที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองมักจะลดความเข้มงวดกวดขันวัยรุ่น เพราะเห็นว่าเป็นวัยที่เจริญเติบโตแล้ว ทำให้หย่อนการอบรมสั่งสอนวัยรุ่นเริ่มมองเห็นสถานที่แห่งอื่นน่าสนใจไปกว่าบ้าน เช่น สถานเริงรมย์ ดิสโก้เทค สนุกเกอร์คลับ เป็นต้น การอบรมสั่งสอนให้วัยรุ่นมีคุณธรรม วัฒนธรรมที่ดีงาม มีความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคม มีระเบียบวินัย รู้จักการบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือต่อสาธารณชน เหล่านี้จะช่วยให้วัยรุ่นรู้สึกว่าคุณเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

พัฒนาการทางสติปัญญา

เมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่น การพัฒนาทางความจำ ความคิดอ่าน การคิดหาเหตุผลเป็นไปอย่างกว้างขวาง มีความอยากรู้อยากเห็น สนใจในทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว วัยรุ่นระยะต้นมีความสามารถทางสติปัญญาดี มักขาดความรอบคอบ ขาดความคิดทบทวนก่อนจะลงมือกระทำใดๆ และมีความสนใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพียงชั่วคราวเท่านั้น เมื่อได้ของใหม่ก็จะเลิกสน

ใจสิ่งที่เก่า ในวัยรุ่นตอนปลายจะมีสติปัญญาดี มีความคิดความสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ เมื่อสนใจสิ่งใดก็จะคงความสนใจต่อสิ่งนั้น ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจและมีความรู้เพิ่มขึ้น การอ่านเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่วัยรุ่นสนใจ ช่วยพัฒนาความสามารถ สติปัญญาของวัยรุ่นได้อย่างมาก

จากการพัฒนาการทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางอารมณ์ ทางสติปัญญา และทางความนึกคิดเกี่ยวกับสังคมดังกล่าว ทำให้วัยรุ่นมีลักษณะเด่นๆ ซึ่งแตกต่างจากวัยอื่นๆ ของคนเรา คือ

1. มีอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่คงเส้นคงวา ประเดี๋ยวดีประเดี๋ยวร้าย หงุดหงิดง่าย ยังไม่รู้จักการควบคุมอารมณ์ อารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงอาจเกิดจากความไม่ได้ตั้งใจ ความคร่ำครึในการเรียน ความกดดันจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือจากคนใดคนหนึ่ง ความเบื่อหน่ายโดยไม่มีสาเหตุ อย่างที่วัยรุ่นมักจะพูดกันว่า “ไม่มีอารมณ์”

2. สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะปรากฏชัดแจ่มกว่าวัยอื่นๆ เช่น มีความสามารถพิเศษในทางการกีฬา ศิลป หรือการเรียนรู้ในแขนงวิชาต่างๆ การเรียนรู้ในสิ่งที่วัยรุ่นสนใจ มีความถนัด และมีความพอใจที่จะทำ จะช่วยให้การพัฒนาทางสติปัญญาของวัยรุ่นเป็นไปอย่างกว้างขวาง นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวว่าความถนัดของคนเราจะสำแดงออกมาอย่างชัดเจนเมื่ออายุประมาณ 18 ปี

3. เริ่มสร้างสรรค์อุดมคติของตนขึ้น และเกิดทุนอุดมคตินั้นๆ การสร้างอุดมคตินี้อาจเกิดจากการได้อ่านหนังสือ ดูจากโทรทัศน์ วิดีทัศน์ การปลุกฝังจากบุคคลอื่น โดยการแนะนำ ชักจูงหรือเกลี้ยกล่อม แล้วทำให้วัยรุ่นรับไปปฏิบัติได้อย่างง่ายดาย

4. มักมองอะไรๆ ตู้ง่ายไปหมด จึงมีคำกล่าวว่า “คิดอย่างเด็ก” คิดคำนึงเอาเองตามประสาผู้อ่อนต่อประสบการณ์ ขาดความชำนาญและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ บางคราวจะพบว่าวัยรุ่นมักเกิดความผิดหวังเป็นอย่างมากในงานบางเรื่องที่ไม่สำเร็จ

5. มีธรรมชาติจงรักภักดีต่อหมู่คณะ ครอบครัว เพื่อน สถาบันการศึกษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ลัทธิที่นิยม บางคนมีความรู้สึกเช่นนี้อย่างรุนแรง และช่วยผลักดันให้วัยรุ่นกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดยง่าย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิจัยศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของวัยรุ่นสมัยก่อนกับวัยรุ่นในปัจจุบันว่าเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร โดยการแจกแบบสอบถามไปยังบุคคลอาชีพต่างๆ ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้ (3)

(3) กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, “รายงานการวิจัยเด็กวัยรุ่น” อ่างใน สุชา จันท์ธอม วัยรุ่น (กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2522), หน้า 9.

วัยรุ่นปัจจุบันดีกว่าในด้าน

- ความรู้รอบตัว
- ความคิดริเริ่มและการสร้างสรรค์
- การรู้จักคิดหาเหตุผล
- การแก้ปัญหาต่างๆ ที่เผชิญ
- การรู้จักช่วยตนเอง
- การรู้จักเลือกใช้วัสดุสิ่งของ
- การรู้จักเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับอัธภาพ
- การรู้จักรักษาสุขภาพอนามัยของตน
- การแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ
- การรู้จักรักษาความสะอาดเครื่องแต่งกายของตน
- การรู้จักใช้ของอันเป็นสาธารณประโยชน์
- การเสียสละเพื่อสาธารณประโยชน์
- การรู้จักรักษาความสะอาดบ้านเรือนของตน
- การรู้จักใช้สิทธิเสรีภาพของตนได้เหมาะสม

วัยรุ่นสมัยก่อนดีกว่าในด้าน

- การเอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียน
- ความแม่นยำในการนำหลักวิชาที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาใช้
- การรู้จักใช้เวลาว่างของตนให้เป็นประโยชน์
- ความละเอียดถี่ถ้วนหรือความประณีตในการทำงาน
- ความรับผิดชอบในการทำงาน
- ความสามารถในการทำงาน
- การพูดจาตลอดจนการใช้ถ้อยคำที่สุภาพไม่หยาบโลน
- การช่วยเหลือร่วมมือโดยทั่วไป
- การวางตนให้เหมาะสมกับวัยและถูกต้องกับกาลเทศะ
- การเคารพต่อผู้ใหญ่
- การติดต่อกับบุคคลอื่น ทั้งการพูดจาและกริยาท่าทาง
- การอยู่ในระเบียบวินัย
- ความซื่อสัตย์
- การตรงต่อเวลา

- ความกตัญญูทเวที
- ความมัธยัสถ์
- การรู้จักยับยั้งในการกระทำใดๆ ที่อาจชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย
- การรู้จักยับยั้งในด้านกามารมณ์

ลักษณะของวัยรุ่นในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากวัยรุ่นสมัยก่อนตามสภาพของสังคมในแต่ละสมัย สังคมทั่วไปมีความเห็นว่า วัยรุ่นหรือเยาวชนไทยในปัจจุบันควรมีความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้น มีกิจกรรมใหม่ๆ การแสดงออกในด้านต่างๆ นอกจากนี้ วัฒนธรรมตะวันตกที่เผยแพร่เข้ามาในสังคมไทยก็มีส่วนช่วยให้ลักษณะและพฤติกรรมของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ใหญ่ในสังคมเองก็เกิดความลังเลใจที่จะปล่อยให้วัยรุ่นมีอิสรภาพอย่างเต็มที่กับความต้องการที่จะมาควบคุม แต่ขณะเดียวกันก็ต้องการให้วัยรุ่นประพฤติอยู่ในกรอบระเบียบของสังคมในด้านศีลธรรมและวัฒนธรรมที่สังคมได้กำหนดขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

1. วัยรุ่นมีการพัฒนาการจากวัยเด็กมาสู่วัยรุ่นในด้านใดบ้าง
2. วัยรุ่นมีลักษณะแตกต่างจากวัยอื่นๆ ของคนเราอย่างไร

4. ความต้องการและความสนใจของวัยรุ่น

ความต้องการเป็นพื้นฐานของการเข้าใจและกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ เมื่อความต้องการเกิดขึ้นกับผู้ใดแล้ว หากได้รับการตอบสนองก็ทำให้ชีวิตมีความสุข มีความพอใจ แต่ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองก็มักทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้น ทั้งปัญหาทางกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม วัยรุ่นมีความต้องการในเรื่องต่างๆ ไปเช่นเดียวกับบุคคลวัยอื่นๆ เช่น ความต้องการตามธรรมชาติ ความต้องการความปลอดภัย ความรักอิสรภาพ การเป็นที่ยอมรับยกย่อง และความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น

ความต้องการตามธรรมชาติของวัยรุ่น มีดังนี้

1. ความต้องการความเป็นอิสระและความเป็นตัวของตัวเอง

เมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น เด็กจะพยายามแสวงหาความจริง ต้องการการตัดสินใจด้วยตนเอง ต้องการใช้ความพยายามที่จะทำสิ่งต่างๆ ที่ยากลำบาก การที่วัยรุ่นต้องการความเป็นตัวของตัวown นี้ เป็นการช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง กล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็น

และมีความรับผิดชอบในเรื่องบางอย่างได้

2. ความต้องการการยอมรับจากสังคม

ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของสังคม มีความสัมพันธ์ เด็กมีความต้องการความรักจากพ่อแม่พี่น้อง เมื่อเข้าสู่วัยเรียนไปโรงเรียน ต้องการการยอมรับจากครู เพื่อนร่วมชั้น ยกย่อง ชมเชย ต้องการยอมรับจากเพื่อน ต้องการความมีชื่อเสียง มีความเด่นดังเหนือคนอื่น ต้องการความสำเร็จ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ต้องการสร้างความประทับใจให้กับผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นสนใจ ต้องการความรัก ความชื่นชมชอบพอ ความช่วยเหลือและการอยู่ใกล้ชิดกับตน

3. ความต้องการที่จะช่วยเหลือตนเอง

วัยรุ่นเริ่มมีความคิดที่จะช่วยเหลือตนเอง คิดถึงการหารายได้หรืออาชีพเนื่องจากต้องการความอิสระในอันที่จะต้องอาศัยพ่อแม่ วัยรุ่นมักมีความรู้สึกว่าการหาเงินได้ด้วยตนเองทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ รู้สึกว่ามีสิทธิเสรีภาพเพิ่มขึ้น และเป็นสิ่งแสดงให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นผู้ใหญ่แล้ว ดังนั้น วัยรุ่นมักจะแสดงความถนัดตามธรรมชาติ บางคนสนใจการเป็นหมอ เป็นวิศวกร เป็นนักออกแบบ และวิชาชีพอื่นๆ บางคนสนใจศิลปะ เครื่องยนต์กลไก การประดิษฐ์ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้นอกจากผู้ใหญ่ช่วยให้คำแนะนำแล้ว การอ่านหนังสือเป็นอีกทางหนึ่งในการช่วยแนะอาชีพแก่วัยรุ่นด้วย

4. ความต้องการในปรัชญาชีวิต

เป็นความต้องการมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ วัยรุ่นจะพยายามถามเรื่องราวที่ตนอยากรู้อย่างมีเหตุผล ถ้าได้รับคำตอบที่ไม่พึงพอใจก็จะพยายามซักถามจนกว่าจะได้รับคำตอบที่พึงพอใจ มีความอยากรู้ความคิดของผู้อื่นที่มีต่อตน อยากรู้ว่าตนเองมีความสามารถเพียงใด วัยรุ่นบางคนยอมทำบางสิ่งบางอย่างที่ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นบางอย่างเท่านั้น การแนะนำให้วัยรุ่นมีทัศนคติที่กว้างไกล มีวิจรรย์ญาณในการตัดสินใจเพื่อให้เกิดปรัชญาชีวิตที่ถูกต้อง เป็นการช่วยลดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมด้วย

5. ความต้องการความรัก

วัยรุ่นต้องการความรัก ความอบอุ่น และความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ วัยรุ่นสมัยปัจจุบันต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับความประพฤติ การศึกษา และแนวทางเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต ถ้าดูจากภายนอก จะเห็นว่าวัยรุ่นดูเต็มไปด้วยความมั่นใจ มีลักษณะอ่อนน้อมหรือแข็งกระด้างขึ้นอยู่กับพื้นฐานการเลี้ยงดู แต่ส่วนลึกของจิตใจวัยรุ่นนั้นเต็มไปด้วยความหวาดหวั่นและต้องการความอบอุ่นทางจิตใจเป็นอย่างยิ่ง ความไว้วางใจในผู้ใหญ่จะเกิด

ขึ้นถ้าผู้ใหญ่มีความเข้าใจวัยรุ่น นอกจากจะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ใหญ่และวัยรุ่นแล้ว เป็นการส่งเสริมสุขภาพจิตของวัยรุ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องคนอื่นๆ ด้วย

6. ความต้องการความสำเร็จ

เมื่อเด็กเจริญวัยขึ้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ให้เด็กฝึกหัดการช่วยเหลือตนเองและบุคคลอื่น เป็นพื้นฐานของการฝึกให้มีทักษะและประสบการณ์ ความพยายามและความอดทน ในการกระทำใดๆ งานสำเร็จลุล่วงย่อมก่อให้เกิดความภูมิใจ วัยรุ่นต้องการความมีชื่อเสียง บางคนมีวีรบุรุษอยู่ในใจ มีบุคคลที่ตนชื่นชมและยึดเป็นแบบอย่าง และต้องการการยกย่องตามผู้อื่น

7. ความต้องการทางเพศ

ในระยะวัยรุ่นนี้ ร่างกายมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว อวัยวะต่างๆ ภายในร่างกาย กำลังทำงานเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อมเพศสร้างฮอร์โมนการเจริญเติบโตต่างๆ ตามเพศชายและเพศหญิง ซึ่งเป็นการควบคุมการถึงวุฒิภาวะทางเพศ นักจิตวิทยาเชื่อว่าความต้องการทางเพศเป็นธรรมชาติตามครรลองของชีวิตมนุษย์ทุกวัย ดังนั้น วัยรุ่นควรได้รับการอบรมเรื่องเกี่ยวกับเพศตรงข้ามให้เข้าใจพอควร เพราะการปกปิดอาจทำให้วัยรุ่นมีความอยากรู้อยากเห็นเพิ่มขึ้น พยายามทดลองหาความจริงด้วยตนเองซึ่งอาจทำให้เกิดผลเสียได้ ในประเทศที่เจริญแล้วมีหลักสูตรการสอนเรื่อง “เพศศึกษา” ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป การศึกษาเรื่องของเพศในทางที่เป็นวิชาการถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง มิใช่เรื่องผิดหรือควรปกปิดแต่ประการใด

สมาคมการศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Education Association) ได้สรุปความต้องการของวัยรุ่น 10 ประการดังนี้

1. ความมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์
2. ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง
3. ความเข้าใจเกี่ยวกับการอุปโภค บริโภคในชีวิตประจำวัน
4. ความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว
5. ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของวิทยาศาสตร์ที่มีต่อชีวิตประจำวัน
6. การมีอาชีพสามารถหาเลี้ยงตนเองได้
7. การมีโอกาสได้ชื่นชมซาบซึ้งกับความงามในศิลปะ วรรณคดี ดนตรี และธรรมชาติ
8. การมีความสามารถในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และแบ่งเวลาได้เหมาะสมในกิจกรรมต่างๆ ของเขา

9. การได้รับความยกย่อง ความไว้วางใจจากผู้อื่น ให้ความเคารพนับถือผู้อื่นและสามารถเข้ากันได้ดีกับผู้อื่น

10. มีความสามารถในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น การอ่าน และการฟังได้อย่างเข้าใจ สามารถคิดและทำได้อย่างมีเหตุผล

ความต้องการของวัยรุ่นอเมริกันในด้านต่างๆ ไม่แตกต่างกันไปจากความต้องการของวัยรุ่นไทยสมัยปัจจุบันเท่าใดนัก ซึ่งนักจิตวิทยาได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความต้องการของวัยรุ่นไทย ดังนี้ (4)

1. ต้องการความรัก ความสุข ความอบอุ่นทางใจ ทั้งจากผู้ใหญ่ เพื่อน และจากเพศตรงข้ามอย่างคู่รัก

2. ต้องการเสรีภาพ อิสระภาพ ทั้งในด้านความคิดและการกระทำ

3. ต้องการมีความสามารถในการหาเลี้ยงตนเอง และมีสิทธิในการปกครองตนเอง

4. ต้องการความเสมอหน้าทัดเทียมผู้อื่นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือรูปร่าง หน้าตา

5. ต้องการมีการศึกษาดี อยู่โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง

6. ต้องการความสำเร็จและมีชื่อเสียงในชีวิต

7. ต้องการอยากรู้อยากเห็น อยากลอง หรืออยากกระทำและมีประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ เป็นเหตุมักทำให้วัยรุ่นใจแตก เช่น ในเรื่องเพศ การเดินร่ำ ดิดสิ่งเสพติด ได้แก่ บุหรี่ ยาเสพติด เป็นต้น

8. ต้องการเข้ากับสังคมได้ดี

9. ต้องการใช้เวลาว่างได้อย่างถูกต้อง เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจของตน และให้เกิดความสมดุลกับกิจกรรมต่างๆ ของเขา

วัยรุ่นมักมีพฤติกรรมที่แตกต่างจากวัยอื่นๆ เช่น การแต่งกาย ภาษาที่ใช้พูด การแสดงออก ฯลฯ ซึ่งเป็นการยากที่ผู้ใหญ่จะเข้าใจพฤติกรรมของวัยรุ่น ความสนใจของวัยรุ่นแต่ละคนไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับเพศ สติปัญญา ความสามารถ การศึกษา สิ่งแวดล้อม สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ การศึกษาเกี่ยวกับความสนใจของวัยรุ่นเป็นแนวทางช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมหรือการแสดงออกตลอดจนทัศนคติและแนวทางในการดำเนินชีวิตของเขาได้ โดยทั่วไปวัยรุ่นมักสนใจในสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

(4) ปราณี รามสูตร, จิตวิทยาวัยรุ่น. (กรุงเทพฯ : ศิลปบรรณาการ, 2528), หน้า 54-55.

1. ความสนใจทางสังคม (Social Interests)

เมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น เด็กจะสนใจเพศเดียวกัน ต่อมาสนใจเพศตรงข้าม สนใจที่จะได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมในสังคม การเลี้ยงสังสรรค์ กิจกรรมทางสังคมในรูปอื่นๆ ที่ทำร่วมกับเพื่อนๆ ครอบครัว กลุ่มหรือชมรม การดำเนินชีวิต และความเป็นไปในสังคม

2. ความสนใจส่วนบุคคล (Personal Interests)

ความสนใจในเรื่องส่วนตัวของวัยรุ่น ได้แก่

2.1 ความสนใจเกี่ยวกับลักษณะทางกาย วัยรุ่นมักเปรียบเทียบลักษณะทางกายกับเพื่อนๆ ในวัยเดียวกัน เด็กเริ่มพิถีพิถันกับความสะอาด การแต่งกาย สุขภาพอนามัย การวางตัว รูปร่างหน้าตาของตน ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เป็นที่น่าสนใจของผู้อื่น ต้องการการยอมรับจากเพื่อนต่างเพศและการยอมรับเข้ากลุ่ม

2.2 ความสนใจในอาชีพ วัยรุ่นโดยทั่วไปมีความต้องการความอิสระ ต้องการหาเลี้ยงชีพด้วยตนเองแทนที่จะต้องพึ่งพ่อแม่ ต้องการที่จะหาเงินเองเพื่อการจับจ่ายที่อิสระเสรี แทนที่จะถูกผู้ปกครองควบคุมอย่างแต่ก่อน ความสนใจการเลือกอาชีพของวัยรุ่นได้รับอิทธิพลมาจากการได้เห็นความสำเร็จหรือทัศนคติของผู้ที่ใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ ซึ่งต้องการให้ลูกเจริญรอยตามเพื่อน อาชีพตามที่สภาพสังคมนิยมและความถนัดความสามารถของตัวเอง ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตนี้ ถ้าเด็กได้รับการแนะนำหรือได้สำรวจตัวเขาเองว่าเหมาะสมกับอาชีพใด จะช่วยให้การเลือกอาชีพได้ตรงตามที่ต้องการ

2.3 ความสนใจในการศึกษา เด็กในระยะนี้ถ้าได้รับการจูงใจหรือกระตุ้นให้อยากรู้ อยากเห็นอยากเรียนแล้วจะช่วยให้เขามีพัฒนาการทางการเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน รวมทั้งมีความสนใจต่อการวางแผนเป้าหมายทางการศึกษา ความสำเร็จ และอาชีพต่อไปในภายภาคหน้า วัยรุ่นพยายามคิดหาวิธีทำให้การเรียนดีขึ้น มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม สนใจสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน รู้วิธีการแก้ปัญหาและพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จทางการศึกษา

2.4 ความสนใจในศาสนา ปรัชญาชีวิต วัยรุ่นไทยได้มีโอกาสเรียนรู้อิทธิพลจรรยา คำสอนและคุณค่าของศาสนาจากโรงเรียน การปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติในการยอมรับคำสอนทางศาสนามีประโยชน์แก่วัยรุ่นอย่างยิ่ง เด็กในวัยนี้เริ่มคิดถึงหลักของศีลธรรมจรรยา เรียนรู้ปรัชญาและคำสอนของศาสนาแล้วนำไปปฏิบัติเพื่อความสุขและความสำเร็จในชีวิต วัยรุ่นจึงมักมีอุดมคติ สุภาสิต คำขวัญประจำตนหรือคติประจำใจ

2.5 ความสนใจทางเพศ เมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ความสนใจในเรื่องเพศเริ่มเห็นเด่นชัด เพราะเป็นวัยที่ร่างกายทุกส่วนเจริญเติบโตเต็มที่ วัยรุ่นมักมีอารมณ์รุนแรง อยากรู้ อยากเห็น

เริ่มสนใจเพศตรงข้าม เนื่องจากแรงผลักดันจากธรรมชาติของจิตใจที่กำหนดให้เจริญเท่าเทียม ผู้ใหญ่ ความรู้สึกเกี่ยวกับความรักยอมเปลี่ยนแปลงไปตามอายุ ในระยะวัยเด็กจะรักตัวเอง รักเพื่อนเพศเดียวกัน วัยรุ่นเริ่มมีความรู้สึกรักเพื่อนต่างเพศ ต้องการมีอิสระเสรีภาพที่จะไปกับเพื่อน ๆ เป็นกลุ่ม การมีนัดและสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ หรือแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่อาจขัดแย้งกับขนบธรรมเนียมประเพณีหรือเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานที่สังคมกำหนด ในปัจจุบัน ได้มีโรงเรียนสหศึกษาเพื่อให้เด็กมีความคุ้นเคยต่อการสมาคมกับเพศตรงข้าม มีโอกาสสร้างสรรค์สนทนากัน มีกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม นอกจากลดปัญหาของวัยรุ่นลงไปบ้างแล้ว ยังช่วยการพัฒนาวัยรุ่นในด้านอื่นๆ ด้วย เช่น การแสดงบทบาทที่พึงมีต่อสังคม ความเป็นผู้นำ การแสดงออก การปรับตัวทางสังคม และการพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเอง

3. ความสนใจในด้านสันทนาการ (Recreational Interests)

สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลต่อความสนใจในกิจกรรมเพื่อความเพลิดเพลินบันเทิงใจของวัยรุ่น ครอบครัวที่มีฐานะดีย่อมมีโอกาสทางด้านสันทนาการได้มากกว่าครอบครัวที่มีฐานะไม่สู้จะดีนัก กิจกรรมทางด้านสันทนาการนี้ได้แก่ การกีฬา การเล่นเกมส์ การจัดงานเลี้ยง เต้นรำ ฟังวิทยุ ดูภาพยนตร์ วิดีโอ รายการโทรทัศน์ เล่นดนตรี ฟังเพลง อ่านหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นในด้านความคิดสร้างสรรค์การคล้อยตามหรือเลียนแบบ

การแนะนำให้วัยรุ่นศึกษาและเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่วัยรุ่นต้องการและสนใจว่าสิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดไม่ถูกต้อง หรือแนะนำให้รู้จักเหตุผล จะช่วยให้วัยรุ่นเข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมได้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4

1. จงบอกลักษณะความต้องการตามธรรมชาติของวัยรุ่น
2. วัยรุ่นทั่วไปมีความสนใจในด้านใดบ้าง

สรุป

1. ความหมายของ “วัยรุ่น” คำว่า “วัยรุ่น” อาจเรียกว่า “วัยเยาวชน” หรือ “วัยหนุ่มสาว” ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า, “adolescence”, “juvenile”, “teenager” หรือ “young adult” หมายถึงวัยที่สภาพทางร่างกายเริ่มเปลี่ยนแปลงจากเด็กไปสู่ความเป็นชายหนุ่มหรือหญิงสาว

มีการพัฒนาการทางร่างกาย ทางอารมณ์ ทางสติปัญญา และทางสังคม หรือถือเอาความพร้อมทางร่างกายที่มีความเจริญเติบโตของระบบอวัยวะเพศเต็มที่ คือในเพศชายมีการผลิตเซลล์สเปิร์ม และในเพศหญิงเมื่อเริ่มมีประจำเดือน วัยนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อบุคคลนั้นบรรลุนิติภาวะ

2. วัยรุ่นเป็นวัยในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นวัยแห่งการปรับตัว เป็นวัยแห่งปัญหา และเป็นวัยที่มีความเคร่งเครียดทางอารมณ์ บางคนเรียกวัยนี้ว่า “วัยรุ่น” “วัยวิกฤต” หรือ “วัยแห่งพายุบูแคม” เนื่องจากการพัฒนาการทางร่างกาย ทางจิตใจและทางอารมณ์เป็นอย่างรวดเร็ว

3. วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ก้ำกึ่งระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ คือเป็นวัยที่ไม่ใช่เด็กและวัยที่ยังไม่เป็นผู้ใหญ่ จึงเป็นการยากที่จะกำหนดว่าวัยของวัยรุ่นคือวัยที่อยู่ในระยะอายุเท่าใดแน่นอน เพราะเด็กแต่ละคนมีภาวะการเจริญเติบโตเริ่มเข้าสู่ความเป็นวัยรุ่นในระยะเวลาและสภาวะที่ต่างกัน

4. ระยะของวัยรุ่น วัยรุ่นแบ่งออกได้เป็น 4 ระยะ คือ (1) วัยเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น (2) วัยรุ่นระยะแรก (3) วัยรุ่นระยะกลาง (4) วัยรุ่นระยะปลาย โดยทั่วไประยะของวัยรุ่นอยู่ในช่วงอายุ 12-21 ปี และมีความเจริญเต็มที่เมื่ออายุประมาณ 22-25 ปี

5. ลักษณะของวัยรุ่น วัยรุ่นมักถูกมองว่าเป็นวัยที่สับสนวุ่นวาย เช่น ชอบแสดงพฤติกรรมที่แปลกๆ ออกมา เลียนแบบการกระทำของผู้ใหญ่ จนก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ใหญ่อยู่เสมอ ความเปลี่ยนแปลงลักษณะและพฤติกรรมของวัยรุ่นมี 2 ด้าน คือ สภาพทางกายและสภาพทางจิตใจ วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายมาก เป็นผลให้สภาพทางจิตใจและอารมณ์เปลี่ยนแปลงด้วย

6. ความต้องการของวัยรุ่น ความต้องการที่สำคัญๆ ของวัยรุ่น ได้แก่ (1) ความต้องการความเป็นอิสระและความเป็นความตัวของตัวเอง (2) ความต้องการการยอมรับจากสังคม (3) ความต้องการที่จะช่วยเหลือตนเอง (4) ความต้องการในปรัชญาชีวิต (5) ความต้องการทางเพศ (6) ความต้องการความรัก

7. ความสนใจของวัยรุ่น โดยทั่วไปความสนใจของเด็กมักสอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของครอบครัว พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กด้วย วัยรุ่นสนใจในสิ่งต่างๆ ได้แก่ (1) ความสนใจทางสังคม การร่วมในกิจกรรมกับครอบครัว เพื่อนๆ ชมรม ฯลฯ (2) ความสนใจส่วนบุคคล เช่น ความสนใจเกี่ยวกับรูปร่าง การแต่งกาย การวางตัว อาชีพ การเรียน ศิลธรรมจรรยาและเพศตรงข้าม (3) ความสนใจในด้านสันตนาการ เช่น การกีฬา การจัดงานเลี้ยง การเดินร่ำ เล่นดนตรี ฟังเพลง ฟังวิทยุ ดูภาพยนตร์ อ่านหนังสือ วารสาร นิตยสาร เป็นต้น

การประเมินผลท้ายบท

1. ท่านคิดว่า การมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับความต้องการตามธรรมชาติของวัยรุ่นมีสาระสำคัญที่จำเป็นต่อการศึกษาวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นอย่างไร
2. คำว่า “วัยรุ่น” “วัยรุ่นหนุ่มสาว” และ “วัยรุ่นสาว” มีความหมายเหมือนกัน หรือต่างกัน ในทางจิตวิทยาและในทางกฎหมายอย่างไร
3. ในช่วงระยะวัยรุ่น เด็กชายและเด็กหญิงก้าวเข้าสู่ความเป็นวัยรุ่นพร้อมกันหรือไม่ จงอธิบาย
4. ท่านคิดว่า ลักษณะและพฤติกรรมของวัยรุ่นในปัจจุบันเหมือนกันหรือต่างกับวัยรุ่นสมัยก่อน อย่างไร
5. ความต้องการพื้นฐานของวัยรุ่นได้แก่อะไรบ้าง
6. วัยรุ่นมีความสนใจในเรื่องใดบ้าง และกิจกรรมหรือการแสดงออกของวัยรุ่นนั้นเป็นไปตามความสนใจของวัยรุ่นหรือไม่ จงอธิบาย